

Seb'ül-Mesânî nedir?

Mustafa KIRIKKALE: “Kastamonu Lahikasının 153. sayfasındaki ‘Risale-i Nur, altı rükn-ü imaniye ile bu esas ubudiyeti ispat edip Seb'ül-Mesânî cilvesine mazhariyeti muraddır’ cümlesini açıklar mısınız? Seb'ül-Mesânî nedir?”

Seb'ül-Mesânî kelimesi, kavram olarak, Kur'ân'ın Hicr Sûresinin 87. âyetine dayanır. Övülen yedi âyet, Kur'ân'da sena edilen ve namazlarda tekrar tekrar okunan yedi âyet, Kur'ân'ın açış sûresi olup mübarekiyeti yine Kur'ân ile bildirilen yedi âyet mânâlarına gelir. Seb'ül-Mesânî, Fatiha Sûresinin isimlerindedir.

Fatiha Sûresi, Kur'ân'ın vahiy diliyle özetlenmiş halidir. Kur'ân'ın çekirdeğidir. Kur'ân'ın özüdür, özetidir. Kur'ân'ın köküdür. Kur'ân'ın tohumudur. Bediüzzaman'ın ifadesiyle, “Kur'ân-ı Azîmü'ş-Şânın bir timsal-i münevveridir.”¹ Bundandır ki, her namazda okumamız emredilmiştir. Fatiha Sûresi Rahman'ın rahmetinden gelen ve rahmete vesile çok kuvvetli bir sûre olması hasebiyle her duâmızı onunla yaparız, her duamızı onunla bitiririz.

Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimize (asm) ve onun ümmetine Fatiha Sûresini bir rahmet ve bir müjde eseri olarak indirmiş ve bunu Kur'ân'ında şöyle beyan buyurmuştur: “And olsun ki Biz sana Seb'ül-Mesânî'yi (usandırmaksızın tekrar tekrar okunan yedi ayetli Fatiha'yı) ve azametli Kur'ân'ı verdik.”² Bu âyetiyle Kur'ân, Fatiha Sûresinin yedi rahmet ayetiyle birlikte dillerden ve gönüllerden düşmeyeceğini haber vermiştir. Peygamber Efendimiz (asm) kendisine Fatiha Sûresi verilmekle taltif edilmiştir.

Kur'ân'dan âyet olarak ilk inen, Alak Sûresinin ilk beş âyeti; sûre olarak ilk inen ise Fatiha Sûresidir. Fatiha Sûresi, Alak Sûresinin ilk beş âyetinden hemen sonra ve ilk sûre olarak nazil oldu.

İlk beş âyet indiği zaman Peygamber Efendimiz (asm) Hazret-i Hatice'nin amcası oğlu ve bir Nasraniyet âlimi olan Varaka ibn-i Nevfel'e gitmiş ve ona yaşadığı hali anlatmıştı. Varaka bu halin bir vahiy hali olduğunu, kendisine daha önce Hazret-i Musa'ya da gelen Cebrail'in geldiğini ve kendisini böylece peygamberlikle müjdelediğini haber verdi.

Ardından çok geçmeden, Peygamber Efendimiz'e (asm) baştan sonuna kadar Fatiha Sûresi nazil oldu. Peygamber Efendimiz (asm) Varaka'ya tekrar giderek Fatiha Sûresini de okudu. Yaşlı ve gözleri kör bulunan Varaka bu defa âdetâ yerinden fırladı:

“Müjde! Müjde ya Muhammed! Ben şahadet ederim ki, Sen İbn-i Meryem'in müjdelediği zatsın. Sen, Musa'nın namusu gibi bir namus üzerindesin. Sen Nebiyy-i Mürselsin. Sen cihada memur olacaksın.”³

Fatiha Sûresi baştan sona kadar hamd ve şükür ifade ediyor. Bizi dünyada ve ahirette ihya edecek ihtiyaçlarımızı içine alacak çapta zengin bir dua ifade ediyor. Önce Rabbimize hamd-ü sena, ardından ibadetimizi ve kulluğumuzu yalnız Ona tahsis ettiğimizi beyan, ardından ömrümüz boyunca ne istersek tamamını yalnız Ondan isteyeceğimizi ikrar ve onun ardından en mühim isteklerimizi sıralayan zengin bir metin içeriyor.

Kur'ân'ın “Seb'ül- Mesani” kavramıyla, övülen yedi âyetli sûre mânâsıyla Fatiha Sûresini kastettiği hakkında görüş birliği bulunduğu dün ifade etmiştik.

Peygamber Efendimiz (asm) Hazret-i Übeyy İbn-i Ka'b'a:

“Sana ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da, ne de Kur'ân'ın diğer kısımlarında benzeri indirilmemiş bir sûre öğretmemi ister misin?” buyurdu.

Übeyy İbn-i Ka'b:

“Evet yâ Resûlallah!” dedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm):

“Namazda nasıl okuyorsun?” buyurdu. Übeyy İbn-i Ka'b, Fatiha Sûresini okuyunca, Peygamber Efendimiz (asm):

“Evet, nefsim kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onun eşi ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da ve ne de Kur'ân'ın diğer kısımlarında indirilmiştir. O bana verilen şanlı Kur'ân'ın içinde bulunan yedi âyetli Fatiha Sûresidir”⁴ buyurdu.

Peygamber Efendimiz (asm) bir diğer hadislerinde “Her kim namaz kılar ve o namazında bildiği halde Fatiha Sûresini okumazsa o namaz eksiktir. O namaz noksandır. O namaz tamam değildir. Allah Teâlâ, ‘Fatiha Sûresini kulumla kendi aramda iki eşit kısma ayırdım. Yarısı Benim, yarısı da kulumundur. Kulum onunla istediğine kavuşacaktır’ buyuruyor. Nitekim kul kıyama kalkar ve ‘Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemin’ (Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun) der. Bunun üzerine ulu ve yüce Allah, ‘Kulum bana hamd etti!’ buyurur. Kul, “Errahmanirrahim” der. Allah,

'Kulum Bana senada bulundu' buyurur. Kul, 'Mâlik-i Yevmiddin' der. Allah Teâlâ: Kulum Beni tazim etti. İşte bu okunanlar Bana aittir. "İyyake nabüdü ve iyyake nestain" Benimle kulum arasındadır. Sûrenin bundan sonraki âyetleri ise kulumundur ve kulum o âyetleri okuyarak dilediğine kavuşur. Çünkü kulum artık, "İhdinassırâtelmüstakim. Sıratellezine en'ante aleyhim gayri'l-mağdubi aleyhim veladdallin. Âmin" diye duâ ediyor, buyuruyor."5

Fatiha Sûresinin mânâsını kısaca verelim: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla: Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. O Rahmandır; rahmeti bütün varlıkları kuşatır. Ve bütün yaratıklarının her türlü rızkını merhametle yetiştirir. O Rahimdir; yaratıklarına karşı pek şefkatli ve merhametlidir. O hesap gününün sahibidir. Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. Bizi sırat-ı mustakime (doğru yola) ilet. Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tabi olan Salih kullarının yoluna ilet.—Gazabına uğrayanların ve dâlâlete düşmüş olanların yoluna değil. Âmin."

İmanın altı erkânını ve İslâmiyet hakikatlerini ispat eden Risâle-i Nur, kişiyi zahirden hakikate geçirir. Yani kişiyi bulunduğu mertebeden alır ve iman-ı tahkiki mertebesine çıkarır. Risâle-i Nur bu vasfıyla; Kur'ân'ın çekirdeği olan ve okuyucusunu gaybtan muhataba geçirip doğrudan Allah'ın huzuruna çıkaran ve Seb'ül- Mesani ünvanına lâayık bulunan Fatiha Sûresinin bir büyük tefsiri mahiyetindedir. Yani onun cilvesine mahzardır.

Dipnotlar:

- 1- Sözlere, s. 45.
- 2- Hicr Sûresi: 87.
- 3- Hak Dini Kur'ân Dili, 1/10.
- 4- Tirmizi, Kur'ân'ın Faziletleri, 1.
- 5- Tirmizi, Kur'ân Tefsiri Babları, 2.